

Begrippenlijst

Bij het leren van de elementaire lees- en schrijfhandeling, komt het kind in aanraking met begrippen om lees- en schrijftaken goed te kunnen uitvoeren. Al snel komen er nieuwe begrippen aan de orde, zoals *zin*, *punt* en *vraagteken*. Gaandeweg komen ook eenvoudige woordsoorten aan de orde, zoals *lidwoord* of *werkwoord*. In gesprekken en bij het bespreken van teksten gebruik je als leerkracht de begrippen regelmatig, zodat het voor de leerlingen vanzelfsprekend wordt om over taal te denken en praten. Kinderen zijn zich meer en meer bewust van hun eigen taalgebruik en leren het taalgebruik aanpassen aan de situatie. In gesprekken bied je gelegenheid tot reflectie over het taalgebruik. Je laat terloops nieuwe begrippen vallen, die je in een later stadium uitlegt. Je bent er alert op dat de leerlingen ook de begrippen die in groep 1/2 aan bod zijn geweest herkennen. Je observeert welke leerlingen deze begrippen nog niet kennen en zorgt ervoor dat je de begrippen regelmatig gebruikt. Gesprekken in een kleine groep, maar ook andere gespreksvormen zijn zeer geschikt voor het stimuleren van leerlingen om ook zelf de begrippen te gaan gebruiken.

Taalverzorging

In de meeste gevallen leren kinderen in groep 3 de elementaire lees- en schrijfhandeling. De meeste kinderen leren die niet spontaan; expliciete instructie is dan ook noodzakelijk. Kinderen leren de klank van gesproken woorden omzetten in de bijbehorende grafemen. Het kind moet zich ervan bewust zijn dat een begrip niet als één geheel wordt weergegeven, maar als een verzameling van klanken die omgezet kunnen worden in tekens. In groep 2 heeft het kind al kennisgemaakt met klanken en letters; in groep 3 is er gerichte instructie voor het leren schrijven volgens de alfabetische spelling. Hiervoor moet de **leerling een goede auditieve analyse kunnen maken**, d.w.z. *een woord in klanken kunnen verdelen*. Vervolgens moet hij een **goede foneem-grafeemkoppeling maken**, m.a.w. *de juiste letters opschrijven bij de klanken die hij hoort*. In groep 4 ligt het accent meer op orthografische spelling. Hier gaat het om autonome spellingregels, afspraken die de leerling moet leren. Het geheugen speelt bij deze spelling een grote rol. De leerling leert de schrijfwijze van woorden door regels leren of door inprenten. Wat betreft morfologische spelling op lexicaal niveau komen in deze groep onder andere meervoudsvorming en verkleinwoorden aan bod. Kinderen leren samen met jou spellingfouten in hun eigen teksten op te sporen en te corrigeren.

De leerlingen passen in hun eigen teksten interpunctie toe: ze markeren zinnen m.b.v. hoofdletters en punten, en weten wanneer ze een vraagteken moeten plaatsen. De regels voor spelling, interpunctie en het gebruik van hoofdletters zijn niet alleen van toepassing op wat in de taallessen aan bod komt. Als leerkracht dien je alert te zijn op mogelijkheden om deze ook in andere vakken te gebruiken en om taalverzorging als een fase te zien in het schrijfproces. In groep 3 ligt de oorzaak van spellingproblemen meestal bij een zwak fonemisch bewustzijn en bij problemen met de klank-letterkoppeling. Zwakke spellers schrijven vaak precies op wat ze horen, of proberen de spelling van het hele woord te onthouden. Het geheugen wordt zo enorm belast, en bovendien helpt deze kennis niet bij het schrijven van soortgelijke woorden omdat er geen transfer plaatsvindt. Lees- en spellingproblemen kunnen bij een groot deel van de leerlingen worden voorkomen bij **vroegtijdige signalering** en een effectieve aanpak.

Bron: [SLO](#) Leerstoflijnen Begrippenlijst & Taalverzorging beschreven